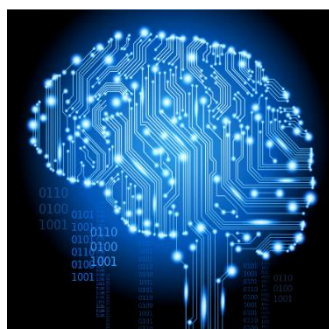




ТОҶИКИСТОН

	Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
	Донишгоҳи техникий Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ
	Донишгоҳи технологии Тоҷикистон
	Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М.Назаршоев

КОНСЕПСИЯИ мутобиқгардони системаи таҳсилот ба насли рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон



With the support of the Erasmus+ programme
of the European Union

2019



Рақами натиҷа: БК 2.2
Ном: Концепсияи мутобиқгардонии системаи таҳсилот ба
насли рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
Типи (навъи) натиҷа: Мавод
Сатҳи паҳншавӣ: Сатҳи миллий
Статус/Версия: Ниҳой
(Мақом/тафсир)
Сана: 25 сентябри соли 2019

Тартибдиҳандагони асосии Концепсия:

1. Навруз Табаров
2. Мамадамон Абдуллоев
3. Гулнора Анварова
4. Мирзо Юсупов
5. Сайфиддин Назаров
6. Олга Сайфуллаева
7. Анбоз Давлатқадамов

Шахсоне, ки дар тартиб додани Концепсия мусоидат карданд:

1. Давлатзода Сайфиддин – ҷонишини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
2. Одиназода Ҳайдар – ректори ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ
3. Амонзода Илҳом – ректори Донишгоҳи технологии Тоҷикистон
4. Ҷонмамадов Шермамад – ректори ДДХ ба номи М.Назаршоев

Концепсияи мазкур аз тарафи Шӯрои олимони Донишгоҳи техникий Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ

(протоколи №1 аз 30.09.19с.),

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

(протоколи №1 аз 30.09.19с.),

Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М.Назаршоев

(протоколи №1 аз 27.09.19с.)

қабул карда шудааст ва инчунин бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқа карда шудааст.

Ҳуҷҷат бо дастгирии КОМИССИЯИ АВРУПОӢ дар доираи барномаи Еразмус+, рушди нерӯ дар соҳаи таҳсилоти олий: 598092-ЕРР-1-2018-1-BG-ЕРРКА2-СВНЕ-SP омода карда шудааст. Дар он фақат нуқтаи назари муаллифон инъикос шудааст ва комиссия ба истифодаи ихтиёрии иттилооти дар он буда ҷавобгар шуда наметавонад.

Ҳеч як қисми ин ҳуҷҷат нусхабардорӣ дар системаи ҷустуҷӯи нигоҳ доштан, ё дар шакли электронӣ, механикӣ, фотонусхабардорӣ, тавассути воситаҳо сабт кардан ва аз он иқтибос овардан бе иҷозати хаттии Ҳамоҳангсози лоиҳа мумкин нест.



ПЕШГУФТОР

*“Агар мо имрӯз омӯзиширо мисли
пештара давом диҳем, мо аз кӯдакон
фардои онҳоро медуздем”*

ДЖОН ДҶОИ
файласуф,
ислоҳотчи таълим

*“Муаллими бад ҳақиқатро пешикаи
мекунад, муаллими хуб ёфтани онро
ёд медиҳад”*

АДОЛФ ДИСТЕРВЕГ
Педагог-демократи барҷаста, созандаи
дидактикаи таълимии рӯ ба инкишоф

Насли ҳафт экран – телевизор, компютер, планшет, таблет, фаблет, смартфон, смарт-соатҳо наметавонанд ва набояд чун волидайнӣ худ таълим гиранд. Ба ин насл набояд, бо бури сафед дар тахтаи сиёҳ навиштан таълим дод. Ивас кардани тахтаи сиёҳ ба тахтаи сафед ва бӯр ба маркер чизеро тағйир намедиҳад, яъне ин тарзи ҳавасманд кардани донишҷӯёни ҳозиразамон ба донишандӯзӣ ва рушди малака барои бомуваффақият амалӣ кардани он дар бозори меҳнат ба шумор намеравад.

Муаммои таълими ҳозиразамон дар он аст, ки “абаригенҳои рақами”-ро дар мактабҳо “муҳочирони рақамӣ” таълим медиҳанд. Дар синфҳо дар талабаҳо аксар вақт тасаввуроте пайдо мешавад, ки омӯзгорон – инҳо хориҷиёне мебошанд, ки нофаҳмо ва бо лаҳҷаи равшан сухан меронанд.

Системаи таълимӣ бояд ба насли рақамӣ бо роҳи васеъ ва самаранок татбиқ кардани технологияҳои инноватсионии таълимӣ ва модулҳои дидактикӣ дар заминаи ТИК мутобиқ карда шавад. Баробари ин лозим аст, ки роҳҳои илмӣ таълим, ки ба рушди малакаи хонандагон да роҳи ҷустуҷӯи илмӣ ва ташаккули рушди малакаҳои эҷодӣ мусоидат мекунад, фаъолон истифода бурда шаванд.

Аммо бояд қайд кунем, ки технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар системаи таълим роҳҳои ҳалли ҳамаи проблемаҳо набуда, балки абзорест, ки лексияҳо ва семинарҳо барои насли рақамӣ аз лиҳози иттилооти бештар ҷалбкунанда диққат намояд. **ОМӮЗГОРОН НАҚШИ КАЛИДИИ ХУДРО ДАР РАВАНДИ ТАЪЛИМИ ИНТЕРАКТИВӢ, КИ БО ТАЛАБОТИ ТАЛАБАГОН НИГАРОНИДА ШУДААСТ, НИГОҲ МЕДОРАНД.**

Бояд қайд намуд, ки обрӯи омӯзгор ва натиҷабархшии фаъолияти ӯ на танҳо аз дараҷаи донишҷӯи мундариҷаи курс ва малакаи педагогии ӯ вобаста аст, **БАЛКИ АЗ ДАРАҶАИ ТАТБИҚ КАРДАНИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ИТТИЛООТӢ-КОММУНИКАТСИОНИИ Ӯ БАРОИ ҶАМЪОВАРӢ, КОРКАРД ВА ОМӮЗОНДАНИ МАВОДИ МУШАХХАСИ ТАЪЛИМӢ ВОБАСТА МЕБОШАД.**

Бо ибораи дигар усулҳои таълим дар замони таълими рақамӣ бояд аз нав муайян карда шаванд ва парадигмаи таҳсилотӣ дигаргун карда шавад, **ЧУНКИ ТАЛАБАГОН НАМЕХОҲАНД, КИ ДИГАР БО УСУЛҲОИ АНЪАНАВӢ ТАЪЛИМ ГИРАНД, ОМӮЗГОРОН БОШАНД, НАБОЯД БО РОҲИ МУҚАРРАРӢ ТАЪЛИМРО ДАВОМ ДИХАНД.**



ЗАМИНА (АСОС)

1. **DIGITAL EDUCATION PLAN 2020**, ки Комиссияи Аврупой қабул кардааст.
2. **Бартарихои** Агентии иҷроия оид ба таълим, воситаҳои аудиовизуалӣ ва маданият дар назди Комиссияи Аврупой, ки соли 2018 нашр шудааст. Яке аз онҳо маҳз ба **“ТАКМИЛИ МАЪЛУМОТИ ОЛӢ БА ВОСИТАИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ТАЪЛИМӢ”** нигаронида шудааст.
3. **СТРАТЕГИЯИ ДАВЛАТИИ “ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ИТТИЛООТӢ-КОММУНИКАТСИОНӢ ДАР РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН”**, ки бо қарори ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 ноябри соли 2003 таҳти №1174 тасдиқ шудааст, ки дар он механизмҳои амалигардонии ташкилӣ, иқтисодӣ ва молиявии барномаи нишон дода шудааст, ки принсипҳои барномавӣ-мақсадӣ дар асоси мониторинг ва шаффофияти иҷроӣ асос ёфтаанд. Аҳамияти стратегияи технологияҳои иттилоотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда шуда, вазифаҳо муайян карда шудаанд.
4. **ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ, ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ЭМОМАЛӢ РАҲМОН БА МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН (2016)**

“... Барои таъмин кардани пешравии фазои илм ва таълим ба сифати фазои бартаридоштаи сиёсати иҷтимоӣ Ҳукумат ҳамаи имкониятҳоро истифода мебарад ва дар баробари он ба рушди илмҳои техникӣ ва табиӣ диққати яқумдараҷа медиҳад, оид ба сатҳ ва сифати таълим, татбиқ ва васеъ кардани чорчӯбаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ, аз ҷумла шабакаи Интернет дар системаи таълим чораҳои лозимӣ меандешад, ба самаранокии фаъолияти педагогҳо ва баланд бардоштани малакаи педагогии онҳо аҳамияти ҷиддӣ медиҳад.”





МАҚСАД

МАҚСАДИ КОНСЕПСИЯ – мутобиққунии системаи таълим ба насли рақамӣ бо роҳи рушд ва истифодаи самараноки технологияҳои инноватсионии таълим ва модулҳои дидактикӣ дар таълим ва бо ин **БА ҲАР КАС** додани имкони таълим гирифтани дар вақти **ИХТИЁРӢ** ва ҷойи **ИХТИЁРӢ** бо кӯмаки устои **ИХТИЁРӢ**, бо истифода аз таҷҳизоти ниҳой-компютер, ноутбук, планшет, фаблет, смартфон ва ғайра.

ВАЗИФАҲО

1. НИГОҲДОРӢ ВА КАФОЛАТИ НАҚШИ ПЕШБРАНДАИ ОМУӢЗГОР ТАВАССУТИ:

- 1.1. Навиштани Дастур оид ба технологияҳои инноватсионии таълимӣ .
- 1.2. Нашри Дастур ва паҳн кардани он дар байни ҳамаи устодон дар:
 - варианти коғазӣ;
 - намуди интерактиви мултимедӣ дар интернет.
- 1.3. Бунёди китобхонаи виртуалии видеолексияҳои мавзӯҳои асосии Дастур.
- 1.4. Бунёди шабакаи миллии марказҳои технологияҳои инноватсионии таълимӣ.
- 1.5. Ташкил ва гузаронидани курсҳои таълимӣ барои омуӢзгор дар мавзӯҳои
 - Истифодаи системаҳои интерфаъоли намоишҳо;
 - Бунёди (сохтани) намоишҳои интерфаъл, мултимедӣ ва интернет, ки бо намоишҳои лексияҳо ва семинарҳо вобастаанд;
 - Гузаронидани таълими фосилавӣ дар режими вақти воқеӣ бо истифодаи:
 - системаҳои интерфаъоли намоишӣ;
 - системаҳои видео-конференсияҳо;
 - толорҳои таълимии виртуалӣ.
 - гузаронидани таълими фосилавӣ дар вақти ихтиёрӣ бо истифодаи захираҳои электронии таълим дар:
 - формати матнӣ/графикӣ;
 - видеоформат.
 - истифода бурдани технологияҳои абрӣ (облачные технологии)
 - Татбиқи 3D тамғаҳо барои коркарди маводи дидактикӣ;
 - Дидактикаи рақамӣ ва амсилаҳои рақамии таълим;
 - Технологияи воқеияти пурра кардашуда.
- 1.6. Дар вақти таҳияи нақшаи машғулият омуӢзгор бояд ба принципҳои равиши фарҳангӣ – фаъолиятӣ ва таълими рушдбанда:
 - принципи фаълони ҷалб кардани донишҷӯён ба азхудкунии иттилооти пешниҳодшуда;
 - принципи фаъолият;
 - принципи дастрасӣ;
 - принципи системавӣ будан;



- принципи далелнокӣ (мотивация);
 - принципи кушода будани мундариҷаи таълим
- 1.7. Барои нигоҳ доштани ҷойи фахрии анъанавии худ бояд:
- аз озодии академӣ дар тадқиқот ва баромадҳо оид ба масъалаҳои таълим истифода барад;
 - дар корҳои комитетҳои махсусшуда оид ба интихоб ва ҳавасмандкунии ҷавонони болаёқат фаъолона иштирок кунад;
 - шаклҳои ғайрифаволи таълимро ба баҳсҳо, семинарҳо, симпозиумҳо иваз кунад, корҳои тадқиқотии донишҷӯёнро татбиқ кунад;
 - рушди системаи давомноки таълимро дастгирӣ кунад.
- 1.8. Омӯзгор бояд одатҳои манфии замони тоиндустриалӣ ва индустриалиро, ки тайёр кардани донишҷӯёнро танҳо ба нусхабардорӣ кардани ҳаёти волидон ва системаи иҷтимоӣ муайяншуда асос ёфта буд, баргараф кунад.
- 1.9. Омӯзгори ҳозиразамонро зарур аст, ки:
- Шахси бомаърифат ва пешқадам бошад, ба талаботи насли рақамӣ мутобиқ шуда тавонад;
 - Шогирдонро ба рафтори шахсӣ ва иҷтимоии замони рақамӣ тайёр карда тавонад;
 - Модулҳои таълимиро мувофиқи талаботи насли рақамӣ мувофиқ карда, доимо ташаккул дода тавонад;
 - Салоҳияти рақамӣ – омодагӣ ва имконияти шахсан татбиқ кардани технологияҳои инфокоммуникатсионӣ бо боварӣ, самарабахш, танқидан ва беҳатар дар соҳаҳои гуногуни фаъолияти ҳаёт дошта бошад:
 - Салоҳияти иттилоӣ ва медиавӣ;
 - Салоҳиятнокии коммуникатсионӣ;
 - Салоҳиятнокии техникӣ;
 - Салоҳиятнокии истеъмолкунӣ;

2. РУШДИ ТАЪЛИМИ АНЪАНАВӢ

- 2.1. Дар тамоми донишгоҳҳо бунёд намудани инфрасохтори устувор ва вусъатноки босуръати интернетӣ беноқилинтернет.
- 2.2. Таҷҳизонидани ҳамаи синфхонаҳо бо системаҳои намоиши интерфасол, аз ҷумла бо ноутбукҳо.
- 2.3. Омодасозии таъминоти барномавии таълимӣ аз ҷанҳои гуногун.
- 2.4. Такмили ихтисоси омӯзгорон дар самти бунёд ва истифодаи захираҳои умумии абрӣ дар ҷараёни дарсдиҳӣ ва таълим.
- 2.5. Таҷҳизонидани ҳамаи синфхонаҳо бо мебелӣ ба осонӣ ҷойивазкунанда, ки он имконият медиҳад, ки нишастии кормандонро ба зудӣ тағйир диҳад,



то ки муҳити таълим барои кор дар даста (команда) беҳтар ва корҳои лоиҳавӣ бо технологияи рақамӣ мувофиқ карда шавад.

- 2.6. Истифодаи системаҳои самараноки алоқаи баръакс дар вақти лексияҳо.
- 2.7. Таҷҳизонидани маконҳои умумии донишгоҳҳо бо экранҳои (кионскҳои) иттилоотии интерфаёл, ки иттилооти актуалӣ пешкаш мекунад, аз ҷумла, иттилоот оид ба чорабиниҳои ҷамъиятӣ, мадани, варзишӣ ва ғайра.
- 2.8. Ташаккул додани усулҳои анъанавии таълим аз ҳисоби татбиқ кардани воситаҳои барномавӣ ва техникӣ.

3. РУШДИ ТАЪЛИМИ ЭЛЕКТРОНИЙ, МОБИЛӢ ВА ФАРОГИР:

- 3.1. Беҳтар кардани фазои виртуалии таълимии донишгоҳ – пойгоҳи таълими электронӣ.
- 3.2. Нашри лексияҳо ва семинарҳои ҳамаи курсҳои асосӣ дар пойгоҳи, таълими электронӣ дар:
 - формати матнӣ/графикӣ;
 - формати видео.
- 3.3. Бунёди озмоишгоҳҳои виртуалӣ барои курсҳои муҳандисӣ.
- 3.4. Таҳияи маводи электронии мултимедии интерфаёл.
- 3.5. Рақамикунонии фондҳои китобхонаҳо ва нашр кардани он дар китобхонаи виртуалӣ.
- 3.6. Бунёд кардани фонди захираҳои рақамии таълимӣ.
- 3.7. Имконияти таҳия кардани ҳар хел замимаҳои омӯзонанда, ки ба ҳар кас дар вақти дилхоҳ ва ҷойи дилхоҳ бо ёрии муаллими (устоди) дилхоҳ, бо истифода аз асбоби дилхоҳ – компютер, ноутбук, планшет, фаблет, смартфон ва ғайра барои ҳамаи гачетҳоро диҳад.

4. РУШДИ ТАЪЛИМИ ОМЕХТА (анъанавӣ+таълими электронӣ) чун тарзи асосии тайёр кардани мутахассисоне, ки барои бомуваффақият амал кардан дар ҷамъияти рақамӣ малакаи зарурии мувофиқ доранд.

- 4.1. Пешкаш кардани иттилоот аз экран, расондани донишҳо (матнро гуяндаи барнома мехонад). Имконияти бисёркарата такрор кардани ҳуди мазмун. Гипериктибосҳо ба зудӣ ёфтани иттилооти лозимиро имконпазир мекунад.
- 4.2. Нишон додани мултимедии тарзҳо ва амалҳо:
 - Табдилдиҳии виртуалии предметҳо дар фазо ва ҳамворӣ;
 - Визуалӣ кардани равандҳое, ки дидашавии онҳо дар шароити воқеӣ ғайриимкон аст. Азбаски ҳамаи органҳои ҳиссиёт ҷалб карда мешаванд, иттилооти таълимӣ хубтар аз худ мешавад.
- 4.3. Амали таҷрибавии виртуалӣ, амсиласозии объектҳо дар ҳамворӣ ва фазо, автоматикунони амалҳои алоҳида. Коркарди мантиқии маводи амалӣ рӯй медиҳад, миқдори вақтҳои ташкилӣ кам мешавад.



- 4.4. Баҳогузори фаврӣ ва объективии натиҷаҳо бо ёрии инструктори мошинӣ ва назорат. Худбаҳоидиҳои фаврӣ ва дурусткунии натиҷаҳо.

5. ИСТИФОДА БУРДАНИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ИННОВАТСИОНИИ ТАЪЛИМИИ ДИГАР:

- 5.1. Истифодаи смартфонҳо дар таълим ва гардондани онҳо ба ёрдамчиҳои шахсии виртуалии динишчӯён.
- 5.2. Истифодаи шабакаҳои иҷтимоӣ дар чараёни таълимӣ ва тарбиявӣ.
- 5.3. Омӯзиш дар шабака.
- 5.4. Ба бозихо мубаддал кардани чараёни таълимӣ-тарбиявӣ
- 5.5. Истифодаи тафаккури сунъӣ дар чараёни таълимӣ-тарбиявӣ.
- 5.6. Бунёди компанияҳои таълимӣ дар донишгоҳҳо.
- 5.7. Фароҳам овардани шароит барои ба донишгоҳҳо додани мақоми ДОНИШГОҲИ ИННОВАТСИОНИИ.
- 5.8. Бунёд кардани донишгоҳи виртуалӣ – ин амсилаи донишгоҳ дар фазои таълимии виртуалӣ, яъне веб-сайте, ки нафақат дар бораи донишгоҳ иттилооти пурра медиҳад, балки низ маҷмӯи пурраи хизматрасонии маъмурӣ ва таълимӣ, асосан-таълими самараноки фосилавӣ.

6. ИСТИФОДАИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ТАЪЛИМИИ ИННОВАТСИОНИИ ДАР Омӯзиши донишчӯён бо талаботи махсуси таълимӣ

- 6.1. Омода сохтани асбобҳои интерфаъоли таълимӣ барои донишчӯёне, ки талаботи махсуси таълимӣ доранд.
- 6.2. Бунёди пояи таълими электронӣ барои донишчӯёне, ки талаботи махсуси таълимӣ доранд.
- 6.3. Тайёр кардани омӯзгор барои истифода бурдани усулҳо ва асбобҳо барои донишчӯёне, ки талаботи махсуси таълимӣ доранд.

7. ИСТИФОДА БУРДАНИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ТАЪЛИМИИ БАРОИ ЧАЛБ КАРДАН ВА Омӯзондани донишчӯён аз тамоми ҷаҳон

- 7.1. Баланд бардоштани сифатҳои методӣ ва техникаи MOOC (Massive open online courses), курси умумии шабакавии кушода.
- 7.2. Кушода будани таълим ба талаботи беруна;
- 7.3. Татбиқи методҳои усулҳои лоиҳавӣ;
- 7.4. Тавассути озмун дарёфт намудан ва дастгирии пешқадамҳо, ки роҳҳои навро дар амал ҷорӣ мекунанд.

8. ИСТИФОДА БУРДАНИ АМСИЛАҲОИ ИННОВАТСИОНИИ ДИДАКТИКӢ.



- 8.1. Табдилдиҳии амасилаҳои анъанавии дидактикӣ бо истифодаи технологияҳои инноватсионии таълимӣ.
- 8.2. Зарурияти тайёр кардани дастурҳои махсуси методӣ ва барномаҳои омӯзонанда бо:
 - Истифодаи интернет имрӯз қисми ҷудонашавандаи тарзи зисти насли рақамӣ аст ва омили ҷиддии иҷтимоияти инҳо мебошад;
 - Салоҳиятнокии рақамии калонсолон ва еаврасон тахминан сеяки сатҳи имконпазири максималиро ташкил медиҳад;
 - Аксарияти мутлақи наврасон ва калонсолон интернетро мустақилона, ғайрисистемавӣ ва ғайри муташаккилона омӯхтаанд;
 - Ҳам наврасон, ҳам калонсолон ба баланд бардоштани салоҳияти худ ба интернет ҳавасмандии худро изҳор мекунанд;
 - Наврасон интернетро бо мақсадҳои таълимӣ фаъолона истифода мекунанд. Қисми зиёди падару модарон потенциали таълимии интернетро дарк мекунанд;
 - Волидайн аз мактаб умеди калондоранд. Мактаб бояд талаботи наврасонро дар самти азхудкунии имкониятҳои интернет ва истифодаи беҳатари он дар раванди таълим қаноатманд намояд.

9. ТАТБИҚИ УСУЛҲОИ ТАДҚИҚОТӢ ДАР ТАЪЛИМ

- 9.1. Давом додан ва васеъ кардани доираи обунаи донишгоҳҳо ба истифодаи захираҳои ҷаҳонии таълимии электронӣ, аз ҷумла китобхонаҳои электронӣ, манбаъҳои додасудаҳо, протоколҳои корҳои лабораторӣ ва ғайра.
- 9.2. Ворид кардани асбобҳои рақамикардаи мураккабии сатҳи боло: Таҳлили рақамӣ дар асоси технологияҳои BigData, Блокчейн, тафаккури сунъӣ, Data Science ва ғайра.
- 9.3. Ҳавасмандкунии фаъолияти илмӣ-техникии ҳайати профессорон ва устодон ва равандҳои инноватсионӣ.
- 9.4. Ташаккули манбаи меъёрӣ-ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ.
- 9.5. Ҷалб кардани потенциалию илмӣ ва илмӣ-техникии ҳайати профессорон ва устодон ва ҷараёнҳои инноватсионӣ.

10. ТАҲЛИЛИ НАТИҶАҲОИ АМАЛИГАРДОНИИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ТАЪЛИМИИ ИННОВАТСИОНӢ ВА АМСИЛАҲОИ ДИДАКТИКӢ

- 10.1. Коркарди индикаторҳои таълимӣ-рақамӣ барои таъмин кардани устувор ва дуруст чен кардани дигаргуниҳои амалигаштаи рақамишавии мактабҳои олий.
- 10.2. Таҳияи стандарти метрологӣ барои баҳогузорӣ ба миқдор ва сифати малакаи ҳайати профессорон ва устодон ва кормандони мактабҳои олий ва контенти рақамӣ

11. ОММАФАҲМ ВА ЗИЁД КАРДАНИ НАТИҶАҲО ВА ТАҶРИБАҲОИ



ХУБ БА ВОСИТАИ:

- 11.1. Воситаҳои ахбори умум (ВАО).
- 11.2. Семинарҳои минтақавӣ ва миллий.
- 11.3. Конференсияҳои миллий ва байналмилалӣ.
- 11.4. Шабакаҳои иҷтимоӣ.
- 11.5. Шабакаҳои миллии марказҳои технологияҳои инноватсионии таълимӣ.
- 11.6. Хакатонҳо
- 11.7. IT-Club (клубҳои технологияҳои интернетӣ)
- 11.8. Лоихаҳои стартап

ҚИСМҲОЕ, КИ БАРОИ АМАЛИГАРДОНИИ КОНСЕПСИЯИ МУСОИДА ҲОҶАНД КАРД.

- Дар сатҳи миллий:
 - Вазорати маориф ва илм;
 - Вазорати молия;
- Дар сатҳи минтақа:
 - Ректорҳои донишгоҳҳои олий;
 - Деканҳои факултетҳо;
 - Мудирони кафедраҳо.

МАБЛАҒГУЗОРӢ

- Аз лоихаҳо дар қорҷӯбаҳои минтақавӣ, миллий ва барномаҳои байналхалқӣ;
- Аз маблағгузори сарпарастҳо, ёрирасониҳо ва хайрияҳо;
- Аз буҷаи донишгоҳ.

ИЛОВА:

БАРОИ ОҶОЗ КАРДАНИ ТАБДИЛДИҲИИ РАҚАМИИ ТАЪЛИМ ЧИҲОРО БОЯД ТАВОНИСТ?

1. Дар соҳаи таълими анъанавӣ:

- Истифода бурдани тахтаи интерфаёл /монитори интерфаёл;
- Таҳияи презентатсияҳои интерфаёл, мултимедӣ ва бо интернет пайваст барои лексияҳои худ.

2. Дар соҳаи таълими синхронӣ (ҳамзамон) ва фосилавӣ (дар вақти воқеӣ):

- Истифода бурдани системаи видео-конференция;
- Истифода бурдани толори виртуалии таълим.

3. Дар соҳаи таълими фосилавии ғайрсинхронӣ (ғайриякватта) (дар вақти ихтиёрӣ):

- Сохтан ва дар интернет нашр кардани дастурҳои интерфаёли мултимедӣ;
- Навиштан (сабт кардан) ва нашр кардани видео-лексияҳо;



- Истифода бурдани технологияҳои абрӣ.

4. Дар соҳаи таълими омехта – оптималӣ якҷоя кардани шаклҳои анъанавӣ ва электронии таълим барои ба даст овардани самарани максималӣ.

ГЛОССАРИЙ

(ЛУҒАТИ ТАҒСИРӢ)

Flipped classroom (перевернутый класс) – “синфи чаппашуда” – стратегияи таълимиест, ки муҳити таълимии анъанавиро дигаргун (иваз) мекунад: он чи ки одатан дар синф иҷро мешавад ва он чи ки одатан ба сифати вазифаи хонагӣ иҷро мешавад, чаппа карда мешавад. Принсипи “синфи чаппашуда” дар он аст, ки токи кори чун вазифаи хонагӣ иҷрошаванда, дар синф таҳти роҳбарии муаллим иҷро мешавад.

Андрогагика – қисми назарияи омӯзиш, ки қонуниятҳои махсуси аз худкунии дониш ва тавонистани фаъолияти таълим аз тарафи субъектҳои калонсол ва инчунин, махсусиятҳои роҳбарӣ қардани ингуна фаъолият аз тарафи педагоги касбӣ.

Китобхонаи маҷозӣ (Виртуальная библиотека) – маҷмӯи захираҳо, ки дар як ё якҷанд системаҳои компютерӣ дастрасанд, ки дар он як интерфейс ё нуқтаи воридшавӣ ба коллексияи пешбинӣ шудааст.

Толори виртуалӣ (виртуальный зал) – онлайн муҳити таълим, ки ба устодон ва донишҷӯён имконияти ҳамсухбат шудан, алоқаманд шудан, ҳамкорӣ қардан, фаҳмондани ғояҳо ва инчунин дар гурӯҳҳо истифода бурдани захираҳои таълимиро медиҳад.

Озмоишгоҳҳои виртуалӣ (виртуальная лаборатория) – муҳити интерфаъл барои сохтан ва гузаронидани таҷрибаҳои тақлиди (имитатсионӣ): майдончаест барои таҷрибаҳо. Аз барномаҳои амсиласозӣ иборат аст, ки объект ном доранд ва файлҳои додасудаҳоро, асбобҳоро, ки бо ин объектҳо кор мекунанд, дар бар доранд.

Воқеияти маҷозӣ (виртуальная реальность) – муҳити сунъӣ барои ворид шудан ба амсилаи рақамии оламо, ки дар он истифодабарандагон бо объектҳо сару кор дошта метавонанд ва бо муҳит ихотақунанда таъсири байниҷағрафӣ қарда метавонанд.

Донишгоҳи виртуалӣ (виртуальный университет) – амсилаи донишгоҳ дар фазои виртуалии таълим, яъне замимаи чандҷонибаи мултихизматӣ бо пешниҳоди аксари хизматрасониҳои омӯзишӣ.

Геймификатсия – татбиқи принсипҳо ва механизмҳои бозӣ ба фазои таълимӣ барои баланд бардоштани асосноккунӣ ва ҷалбкунӣ ба ҷараёни таълим.



Амсилаи дидактикии таълим (Дидактическая модель обучения) – амсилаи аёни чараёни таълим, ки дар таркиби худ шаклҳо, усулҳо, воситаҳои таълим, ташкили чараёни таълим ва таъсири байниҷадигарии иштирокчиёни чараёни таълимро дорад. Сохтори амсила, алоқаҳои мантиқӣ дар он ҳархела асоснок ва тасаввур карда мешаванд, чун “дарахт”, “давраҳои дарун ба дарун”, “спиралҳо”, “зинаҳо” ва ғайра.

Воқеияти иловашуда (дополненная реальность) – технологияе, ки иттилооти рақамӣ (тасвирҳо, видео, матн, графика, 3D-амсила ва ғайра) олами воқеиро ба узвҳои физикии муҳити ихотақунанда, тасвирҳо ё объектҳо илова мекунад.

Технологияҳои инноватсионии таълимӣ (инновационные образовательные технологии) – технологияи мақсадноки системавӣ ва пайдарпайи татбиқи усулҳои бемисли навоарона, амалҳои ва воситаҳои педагогӣ, ки ягонагии раванди таълимро тарбияро аз муайян кардани мақсад ва то натиҷаҳои интизорӣ, дар бар мегирад.

Мизи интерфаъл (интерактивный стол) – сатҳи интерфаъл, ки бо экрани сенсории иқтидори баланд таҷҳизонидашуда бо вазифаҳои компютери ҳозиразамон.

Интернети чизҳо (Интернет вещей IoT) – шабакаи чизҳо бо сенсорҳо ё чипҳо, ки ба интернет пайвастанд ва бо олами воқеӣ таъсири байни ядигар доранд.

Интернети ҳамагон (фарогир, умумӣ) – системаи ба ҳам пайвасти умумӣ, ки одамон, додаҳо, чараёнҳо ва чизҳоро дар бар дорад, мақсади он – табдилдиҳии иттилоот ба амалҳо, беҳтар кардани таҷриба ва қабул кардани қарор дар асоси додашудаҳо.

Таълими сайёр (мобилӣ) (мобильное обучение) – таълим бо истифодаи технологияҳои мобилӣ, ба монанди компютерҳои портативӣ, планшетҳо, MP3-плеерҳо ва смартфонҳо, барои дастгирии чараёни дарсдиҳӣ ва таълим. Дастрасиро ба захираҳои таълимро ба воситаи асбобе, ки донишҷӯ ҳамавақт бо худ гирифта мегардад, ба даст овардан мумкин аст.

МООК (онлайн курсҳои кушоди дастраси умум) типии курсҳо, ки пурра онлайн пешкаш мекунад, ба ҳамаи хоҳишмандон бе ягон хароҷот ва сатҳи ихтисос ё маҳдудияти дигар дастрас аст ва иштирокчиёни бисёр дорад.

Технологияҳои абрӣ (ё ҳисобкунии абрӣ, cloud computing) – технологияи тақсимшудаи коркарди додашудаҳои рақамӣ, ки бо ёрии онҳо захираҳои компютерӣ ба интернет-истифодабарандагон чун онлайн – хизматрасонӣ пешкаш карда мешаванд.

Смарт таълим (смарт образование) – концепсияе, ки таълимро дар даври рақамӣ шарҳ медиҳад, муҳити тафаккурии таълим мавҷи нави системаҳои таълимӣ мебошанд, таъсири байниҷадигарии таъсиррасон ва самарабахши педагогӣ,



технологияҳо ва якҷояшавии онҳоро бо мақсади беҳтар кардани ҷараёни таълим дар назар дорад.

Таълими омехта (смешанное обучение) – типии таълим, ки дар худ омехтаи таълими синфӣ ва онлайнро дар бар дорад. Таълим дар синф ҳам бо муаллим, ҳам бо дастгоҳҳои компютерӣ сурат мегирад.

Дидактикаи рақамӣ (цифровая дидактика) – илм дар бораи омӯзиш, ки асоснокии мундариҷаи (мазмун) он, методҳо ва воситаҳо, ташкили ҷараёни таълим дар шароити ҷамъияти рақамиро меҷаҳад.

Хакатон форуми (ҷамъомади) коркардчиён (тахиягарон), ки дар вақти он мутахассисони соҳаҳои гуногуни коркарди таъминоти барномавӣ (барномасозон, дизайнерон, менечерҳо) дар якҷоягӣ ягон проблемаро дар вақти додашуда (муайяншуда) ҳал мекунанд.

